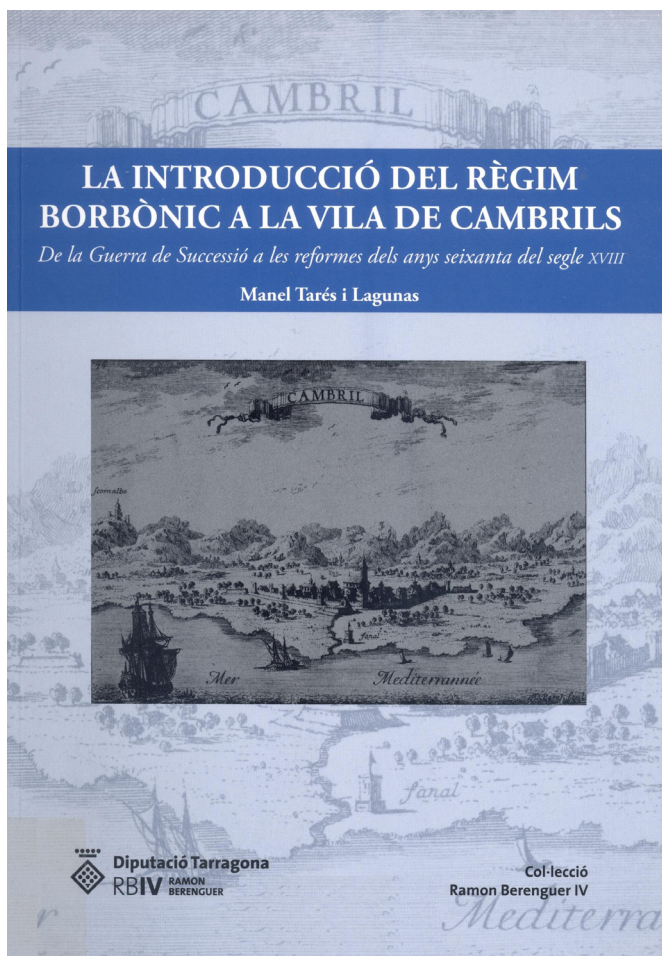

Manel Tarés i Lagunas

La introducció del règim borbònic a la vila de Cambrils. De la Guerra de Successió a les reformes dels anys seixanta del segle XVIII

Diputació de Tarragona, Tarragona, 2013, 364 pp.

Feia més de vint-i-cinc anys que la (ara ja) ciutat de Cambrils no veia renovada la seva historiografia d'una manera tan notable, concretament des d'aquell 1986 (qui escriu aquestes línies acabava tot just de fer el servei militar...) en què CARLES MARISTANY publicava el que ja és un clàssic a les comarques tarragonines, la seva *Senyoria i població al Camp de Tarragona. La vila de Cambrils (segles XII-XVII)*. Llavors, es quedava a les portes de l'interessant segle XVIII, potser perquè un any abans ja l'havia tractat, amb no poc encert, el doctor LAUREÀ PAGAROLAS en el seu llibre sobre els Gimbernat. Aquell va ser un tast del que podia significar un estudi analític complet sobre la societat civil cambrilenca de la divuitena centúria. Tot un repte, que M. TARÉS no ha dubtat a assumir en una inversió de lectures, de consulta de documentació antiga i redacció de textos (durant aquests anys de treball ha consultat una vintena de centres documentals i cita més de 250 referències bibliogràfiques), fins a guanyar-se el dret a ser digne continuador dels seus consagrats antecessors.

En una valoració en conjunt de l'obra, es fa palesa l'excel·lència amb la qual estructura la definició setcentista d'un Cambrils territorial, social i civil, que desgrana en cada capítol dedicat a un aspecte diferent: la demografia, la societat, la fiscalitat, l'economia, l'urbanisme, la cultura. N'és veritable eix vertebrador el Consell municipal

i les oligarquies locals de poder que en giraven al voltant, directores d'una evolució política, social, administrativa i financera que l'autor ens dibuixa amb tota la precisió que és capaç d'aportar la documentació consultada. Per això calia esfilagarsar el teixit de les principals nissagues oligàrquiques, les que remenaven les cireres del poder local. També s'hi estudia l'administració local; les càrregues militars; l'estructura econòmica; els diferents conflictes fiscals que sorgiren: l'octau de l'aiguardent, el plet per la lleuda o la guerra del pa; l'estructura urbanística: l'enderroc de la muralla, l'establiment del barri mariner, i diversos aspectes socials, culturals, religiosos i d'ensenyament.

La commemoració del tricentenari ens obliga a centrar-nos en la primera part del llibre, dedicat a la Guerra de Successió a Cambrils i a ampliar-ne els comentaris. No han estat gaires els valents que han fet incursió en l'episodi successori al Camp de Tarragona (revolució vigatana, guerra, ocupació, repressió, Nova Planta, Cadastre, "car-rascletada"...). M. TARÉS ho fa i se'n surt prou bé. Aplica un redactat amè a un fil argumental correcte, bastit sobre una base bibliogràfica però hàbilment alternada amb documentació local allà on cal. En l'austriacització de les comarques de Tarragona va jugar un paper decisiu el canonge Andreu Foix, a qui se li dedica l'espai suficient

per conèixer-lo bé (no debades era cambrilenc), com actor principal de la conspiració teixida amb Hesse-Darmstadt per assegurar-se la lleialtat a favor de l'arxiduc. El vienès el féu capellà d'honor.

De les millors pàgines són aquelles on l'autor fa una síntesi del procés revolucionari al Camp de Tarragona, on s'enfrontaren austriacistes i botiflers, amb noms i cognoms. Dóna per a molt la consulta de bibliografia selecta (i encara hauria donat per a més si hagués tingut el mateix afany a l'hora de revisar la bibliografia local!). El mateix es pot dir del tractament que fa dels anys de guerra, que és una de les síntesis més reeixides que hem llegit. A això hi ha contribuït, sens dubte, la consulta d'altres arxius municipals propers (Montbrió, Reus, Riudoms, la Selva, la Comuna del Camp), consulta que aporta dades complementàries per fer més nítida la visió global de l'impacte del conflicte.

A partir de 1707 es produeix un canvi de rumb en la guerra. TARÉS detecta un augment de les exigències militars: lleves, allotjaments, bagatges, donatius, que fan un forat a les arques municipals i empobreixen la població. Pot reconstruir el pas de tropes ací i allà, d'una manera no exhaustiva, però sí prou reiterada com per donar-nos una idea del calvari que degué patir la població civil camp-tarragonina. I com es mesura la crisi que provoca una situació de guerra en una zona determinada? Doncs, fent un cop d'ull a la població i a les finances. Demografia i economia, i aquests són els apartats que obre tot just després de recompondre els fets polítics i militars. *“L'evolució dels ingressos municipals provinents dels arrendaments dels drets comercials permeten prendre el pols a l'economia local durant la guerra”*. I aquest pols esdevé taquicàrdic a partir de 1708 (caiguda de Tortosa) i de 1713 (ocupació), amb “sotrac” inclòs du-

rant els primers temps de postguerra. El tractament demogràfic té alguna llacuna significativa (la taxa de natalitat li hauria permès fer comparatives interessants), però és d'allò més complet en línies generals i sap combinar dades d'arxiu amb fonts censals i verificar-ne la precisió. Diversos gràfics mostren l'evolució demogràfica durant el primer vicenni de segle i els quadres de població absoluta mostren una xifra d'habitants sensiblement més alta després de la guerra, una conclusió important que en el llibre no s'indica clarament.

Les finances municipals entren en crisi durant la immediata postguerra. Allò que no assoliren les exigències militars austriacistes, ho van fer les polítiques borbòniques repressives. El quadre de despeses de la clavaria municipal, inflat a talles, és tan clar com elevar un pic quatre o cinc vegades per damunt de la mitjana els anys 1713-1716 (p. 86). També fan referència a aquesta darrera fase de l'episodi successori els apartats finals sobre la repressió i la persecució dels austriacistes més significats, amb pàgines interessants bastides amb documentació inèdita (p. 88-91), que conformen un escenari en el qual no s'havia aprofundit. I pensem que la síntesi que en fa és només la punta d'un iceberg inexplorat.

El treball fou mereixedor de la XIII Beca Antoni Agustí d'investigació històrica atorgada per la Diputació de Tarragona (que s'encarregà de l'edició), munificència que manté viu el nervi historiogràfic a les nostres comarques. L'estudi també va comptar amb una subvenció del Centre d'Història Contemporània de Catalunya i la Comissió 2014.

MANEL GÜELL

Director de la revista electrònica *A Carn!*

